

Vergaderjaar 2007–2008

31 237

Wijziging van de Wet identificatie bij dienstverlening en de Wet melding ongebruikelijke transacties ter uitvoering van richtlijn nr. 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 26 oktober 2005 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (PbEU L 309) en ter uitvoering van richtlijn nr. 2006/70 van de Commissie van de Europese Gemeenschappen van 1 augustus 2006 tot vaststelling van uitvoeringsmaatregelen van Richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de definitie van politiek prominente personen en wat betreft de technische criteria voor vereenvoudigde klantenonderzoeksprocedures en voor vrijstellingen op grond van occasionele of zeer beperkte financiële activiteiten (PbEU L 214)

31 238

Samenvoeging van de Wet identificatie bij dienstverlening en de Wet melding ongebruikelijke transacties (Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme)

Nr. 6

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Ontvangen 2 april 2008

Met belangstelling hebben wij kennisgenomen van het verslag. Het verheugt ons dat de leden van de verschillende fracties positief staan tegenover de voorstellen. Zoals de leden van de fracties van het CDA, de SP en de SGP benadrukten, is het van groot belang dat het tegengaan van witwassen en financieren van terrorisme, gelet op de ernst van deze vormen van zware criminaliteit, op effectieve wijze ter hand wordt genomen.

Wij waarderen het zeer dat uw Kamer bereid is beide voorstellen gelijktijdig te behandelen. Dit is met het oog op een soepele inwerkingtreding en beperking van de administratieve lasten voor de meldingsplichtige instellingen van aanmerkelijk belang. Graag maken wij van de gelegenheid gebruik om aan de hand van de gestelde vragen, de strekking en de inhoud van de voorstellen nader te verduidelijken. Daarbij wordt zoveel mogelijk de volgorde van de vragen aangehouden zoals die is gehanteerd in het verslag.

Inleiding

De aanpak van witwassen richtte zich bij aanvang – in de jaren '80 van de vorige eeuw – voornamelijk op het bestrijden van de opbrengsten van drugshandel. De afgelopen decennia heeft uitbreiding van de reikwijdte van de maatregelen plaatsgevonden tot in beginsel alle opbrengsten die zijn verkregen door het plegen van misdrijven. Dit komt op nationaal vlak tot uitdrukking in de strafbaarstelling van witwassen in het Wetboek van Strafrecht (artikel 420bis e.v.) en de maatregelen ter voorkoming van witwassen, zoals tot dusver opgenomen in de Wet identificatie bij dienstverlening (WID) en de Wet melding ongebruikelijke transacties (Wet MOT). Voor de werking van de genoemde maatregelen en de strafbaarstelling is het aldus niet van belang of het witwassen betrekking heeft op opbrengsten van bijvoorbeeld mensenhandel, afpersing of BTW-fraude. Ook in het wetsvoorstel ter voorkoming van witwassen en het financieren van terrorisme wordt dit uitgangspunt gehanteerd.

Na de aanslagen van 11 september 2001 in de Verenigde Staten van Amerika is het internationale instrumentarium ter voorkoming van witwassen met nadruk ook gericht op de bestrijding van het financieren van terroristische activiteiten.

In veel gevallen zal bij het financieren van terrorisme tevens sprake zijn van witwassen, daar gebruik wordt gemaakt van misdadig geld.

Terrorismefinanciering blijkt echter soms een van witwassen afwijkende verschijningsvorm te hebben. Zo zijn er internationaal gevallen bekend waarin terroristische organisaties werden gefinancierd met middelen afkomstig uit legale bronnen, zoals donaties aan liefdadigheidsinstellingen. Om te verduidelijken dat de maatregelen ter voorkoming van witwassen integraal van toepassing zijn op alle vormen van terrorismefinanciering, is daarom in het verband van de Financial Action Task Force on Money Laundering (FATF) besloten tot de nevenschikking van de termen witwassen en financieren van terrorisme. Hiermee beantwoorden we een vraag van de SP naar de naamgeving van het voorstel ter voorkoming van witwassen en het financieren van terrorisme.

De uitbreiding van de reikwijdte van de maatregelen ter voorkoming van witwassen, in die zin dat deze in het vervolg mede de bestrijding van de financiering van terrorisme tot doel hebben, is in Nederland overigens reeds geschied bij de wet van 2 februari 2006 tot wijziging van de Wet melding ongebruikelijke transacties en de Wet identificatie bij dienstverlening met het oog op de explicitering van de reikwijdte, versterking van het toezicht op de naleving alsmede het aanbrengen van enkele andere wijzigingen (Stb.187). De verruimde doelstelling komt tot uitdrukking in artikel 3, aanhef, juncto artikel 1, eerste lid, onder h, van de Wet MOT.

Algemeen

De voorgestelde maatregelen beogen de mogelijkheden om inzicht te verkrijgen in geldstromen in en tussen de onder- en bovenwereld verder te versterken. De leden van de CDA-fractie vroegen hiernaar. In het bijzonder de meldingsplicht van ongebruikelijke transacties kan bijdragen aan het verkrijgen van dergelijk inzicht. De kern van het meldingssysteem wordt gevormd door de meldingsplicht voor kredietinstellingen (banken). Bij de meeste vormen van witwassen zal immers op enig moment gebruik worden gemaakt van een betaalrekening of andere vorm van bancaire dienstverlening, om geld te storten of te verplaatsen. Via deze meldingsplicht kunnen derhalve ongebruikelijke transacties in zowel de boven- als onderwereld aan het licht komen. De meldingsplicht voor handelaren in zaken van grote waarde en makelaars voorkomt dat criminelen ongestoord luxe goederen contant kunnen aankopen met uit misdaad verkregen vermogen en dat met de opeenvolgende aan- en verkoop van dure goederen misdadig geld kan worden witgewassen. Het voorstel ter

implementatie van de derde witwasrichtlijn breidt deze meldingsplicht uit tot alle handelaren in goederen, indien het contante bedrag van de transactie groter of gelijk is aan € 15 000.

De meldingsplicht richt zich ook rechtstreeks op witwasgedragingen in de «bovenwereld». Sinds 2003 geldt de meldingsplicht van ongebruikelijke transacties voor vrije beroepsbeoefenaren zoals belastingadviseurs, accountants, advocaten en notarissen. Met name accountants en notarissen vervullen een bijzondere rol in het maatschappelijk verkeer. Zij worden wel aangeduid als «poortwachters»: doordat zij rechtskracht kunnen geven aan transacties, bewaken zij als het ware de toegang tot de bovenwereld. In dit verband kan worden gedacht aan het valideren van een jaarrekening van een rechtspersoon of het passeren van aktes bij de aan- en verkoop van onroerend goed.

Bij brief van de Minister van Justitie van 13 december 2007 is aan uw Kamer het Programma Versterking Aanpak Georganiseerde Misdad (PVAGM) aangeboden (Kamerstukken II 2007/08, 29 911, nr. 10). De problematiek van verwevenheid van onder- en bovenwereld, zoals die zich onder andere lijkt te manifesteren in de vastgoedsector, krijgt daarin bijzondere aandacht. In het gelijktijdig aan uw Kamer aangeboden Programma financieel-economische criminaliteit wordt aangegeven dat het opsporingsonderzoek naar aanleiding van verdachte transacties wordt geïntensiveerd. Tevens wordt de capaciteit van de FIOD-ECD uitgebreid om witwassen als zelfstandig fenomeen in relatie tot de financieel-economische sector op te sporen. Met dit laatste wordt beoogd meer greep te krijgen op witwasprocessen in de «bovenwereld».

De leden van de fracties van CDA en SP merkten op dat het voorstel ter implementatie van de derde witwasrichtlijn relatief kort voor de implementatiedatum is ingediend. Meerdere redenen liggen hieraan ten grondslag. De belangrijkste reden is de koppeling met het voorstel tot samenvoeging van de WID en de Wet MOT. Dit voorstel vindt zijn oorsprong in een ambtelijke werkgroep in het kader van het project Bruikbare rechtsorde (Kamerstukken II 2004/05, 29 279, nr. 15). Deze kwam tot de aanbeveling de WID en de Wet MOT samen te voegen tot een wet ter voorkoming van witwassen en het financieren van terrorisme. Zoals de leden van CDA aangaven, was een dergelijke samenvoeging gewenst gezien het nauwe verband tussen beide wetten. Instellingen moesten telkens twee wetten raadplegen, die qua systeem verschilden, om inzicht te verkrijgen in de op hen rustende, samenhangende verplichtingen.

Om wetgevingstechnische redenen konden het voorstel ter implementatie van de derde witwasrichtlijn en het voorstel tot samenvoeging van de WID en de Wet MOT, niet als één wetsvoorstel worden ingediend. Uit de Aanwijzingen voor de regelgeving vloeit immers voort dat implementatiewetgeving niet behoort te worden gecombineerd met voorstellen die geen verband houden met de desbetreffende EU-regelgeving. Anderzijds zou het voor de instellingen en andere betrokkenen een onaanvaardbare belasting opleveren, indien de voorstellen op verschillende tijdstippen in werking zouden treden. Met het oog hierop is besloten om twee afzonderlijke voorstellen te doen, maar deze zo in te richten, dat ze gelijktijdig behandeld kunnen worden en direct na elkaar in werking kunnen treden. Daarbij werd de implementatie van de derde witwasrichtlijn nog vertraagd door het feit dat onderhandelingen inzake de uitvoeringsrichtlijn tot medio 2006 doorliepen, zodat eerst op relatief laat moment de definitieve inhoud van belangrijke bepalingen duidelijk was.

Wij onderschrijven de wens die de leden van de CDA-fractie uitspraken om de behandeling van de voorstellen in een zo kort mogelijk tijdsbestek

te volbrengen, zonder dat – de leden van de SP-fractie gaven dit terecht aan – de kwaliteit van het parlementaire debat daaronder mag komen te lijden.

In antwoord op een vraag van de leden van het CDA-fractie naar de mogelijke gevolgen van overschrijding van de termijn voor implementatie van een richtlijn, kan in algemene zin worden gesteld dat tardieve implementatie van een richtlijn er toe kan leiden dat de Europese Commissie een procedure start, die uiteindelijk zou kunnen leiden tot het opleggen van een boete of dwangsom.

Ook bestaat er, onder voorwaarden, een recht op schadevergoeding voor ondernemingen en particulieren indien zij schade lijden doordat een richtlijn niet juist of niet tijdig is geïmplementeerd.

Beide situaties zullen voor deze richtlijn waarschijnlijk niet aan de orde zijn. Van de zeventwintig lidstaten hadden er zes de richtlijn op 15 december 2007 geïmplementeerd: Cyprus, Denemarken, Italië, Hongarije, Slovenië en het Verenigd Koninkrijk.

De leden van de SP-fractie vroegen in meer algemene zin naar de achterstand bij de implementatie van richtlijnen door het Ministerie van Financiën. In de jaren 2005 en 2006 heeft het Ministerie, gelet op het zware wetgevingsprogramma, absolute prioriteit gegeven aan de totstandkoming van de Wet op het financieel toezicht (Wft) en de richtlijnen ter implementatie van de Basel II akkoorden. Vervolgens is er voor gekozen om prioriteit te geven aan de implementatie van de Markets in Financial Instruments Directive (MiFID), gezien het grote belang van deze richtlijn voor de Nederlandse financiële sector. Momenteel bestaat er, naast de derde witwasrichtlijn, nog een achterstand ten aanzien van:

- Richtlijn 2004/109 (Transparantievereisten). Implementatie hiervan is nu ongeveer een jaar te laat. De implementatiewet is op dit moment in behandeling bij uw Kamer en momenteel wordt gewerkt aan een nota van wijziging. Richtlijn 2007/14 hangt samen met deze richtlijn en bevat concrete uitvoeringsvoorschriften. De uiterste implementatiedatum van deze richtlijn is 9 maart a.s. Naar verwachting zullen beide richtlijnen medio 2008 geïmplementeerd zijn.
- Richtlijn 2005/68 (Herverzekeringsrichtlijn). Deze richtlijn had op 10 december 2007 omgezet moeten zijn. Momenteel ligt het wetsvoorstel strekkende tot implementatie bij uw Kamer en de verwachting is dat inwerkingtreding in de eerste helft van 2008 plaatsvindt.

De leden van de CDA-fractie stelden enkele vragen over de nieuwe lagere regelgeving. Als gevolg van het samenvoegen van de WID en de Wet MOT komt de op deze wetten gebaseerde lagere regelgeving te vervallen. Deze zal worden vervangen door een algemene maatregel van bestuur en een ministeriële regeling. Voor de instellingen treedt er in deze zin geen verandering op. Getracht zal worden om zo min mogelijk verplichtingen die niet rechtstreeks voortvloeien uit de derde witwasrichtlijn, op te nemen in de lagere regelgeving. In de algemene maatregel van bestuur zullen naast een aantal procedurele aangelegenheden – bijvoorbeeld het overdragen van bevoegdheden van de Minister van Financiën aan de personen aangewezen voor het toezicht op de naleving van de wet – de gevallen van vereenvoudigd cliëntenonderzoek juist worden uitgebreid. De ministeriële regeling kan op haar beurt worden aangewend om vrijstelling te verlenen van de verplichting om cliëntenonderzoek te verrichten. Daarnaast worden in de ministeriële regeling de documenten aangewezen aan de hand waarvan de verificatie van de identiteit van cliënten kan geschieden. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan de wens van de instellingen, die de onder de WID geldende regeling – gebaseerd op de Wet op de identificatieplicht – te beperkend vonden.

Effectiviteit

De leden van de fracties van de VVD en het CDA vroegen in het kader van de onderbouwing van de voorstellen naar gegevens inzake de resultaten van de meldingen van ongebruikelijke transacties.

De leden van de CDA-fractie gaven aan dat, naar hun mening, inzicht in de effectiviteit van de regelgeving een verantwoording kan bieden voor de administratieve lasten die deze met zich brengt voor de instellingen. Zoals uiteengezet in de brief van 21 november 2005 van de toenmalige Minister van Justitie aan uw Kamer (Kamerstukken II 2005/06, 17 050, nr. 314), is het bij beoordeling van de effectiviteit van de Wet MOT, belangrijk rekening te houden met de tweeledige doelstelling van deze wet. De eerste doelstelling is de bescherming van de integriteit van de financiële markten en meer algemeen, van de Nederlandse economie (preventief). De tweede doelstelling is de bestrijding van witwassen (overtreding meldingsplicht, gevolg geven aan meldingsplicht in de zin van opsporing en vervolging ter zake van witwassen of andere misdrijven).

Bij de beantwoording van de vraag van de leden van CDA-fractie hoe succesvol de regelgeving de afgelopen jaren is geweest, moeten nadrukkelijk beide doelstellingen worden betrokken. Dit geldt eveneens voor het beantwoorden van de vraag van leden van de VVD-fractie over de effecten, gevolgen en opbrengsten van MOT-meldingen. Het is moeilijk om de effecten van de preventieve doelstelling te meten. Daarvoor zou de omvang van het aantal witwastrajecten dat jaarlijks in Nederland plaats zou kunnen vinden, vast moeten staan. Daar is echter weinig met zekerheid over te zeggen. Verwezen kan slechts worden naar de studie van B. Unger e.a.: *The amounts and the effects of money laundering*, Utrecht School of Economics, Utrecht 2006, in opdracht van het Ministerie van Financiën. Daarin is onderzocht welke factoren aantrekkingskracht uitoefenen op potentiële witwassers (o.a. het investeringsklimaat, kwaliteit van dienstverlening in de financiële sector, maar uiteraard ook lacuneuze regelgeving). Tevens is, vanuit macro-economisch perspectief, een schatting gemaakt van het bedrag dat jaarlijks in Nederland zou worden witgewassen: circa € 18 miljard.

Dit betekent dat een antwoord op de vraag van de leden van de SP-fractie over een inschatting van de vergroting van de pakkans niet goed mogelijk is. In algemene zin kan echter worden gesteld dat de mogelijkheden om witwassen en financiering van terrorisme te signaleren verder worden uitgebreid; zowel in de zin van verdieping als verbreding. Na invoering en bij uitbreiding van de meldingsplicht was telkens verschuivingsgedrag waarneembaar. Steeds vaker wordt nu uitgeweken naar het illegale circuit voor het wisselen of het verzenden van misdaadgeld. Hieruit blijkt dat het preventieve doel van de wet in elk geval ten dele wordt bereikt. De leden van de SP-fractie vroegen in dit verband nog of de wet nu bijna geheel waterdicht is, en waar nog mogelijke knelpunten lagen. Uitspraken hieromtrent zijn niet goed mogelijk. In witwaspraktijken treedt telkens verandering op omdat criminelen altijd op zoek zijn naar nieuwe manieren om hun winsten te verhullen. De maatregelen opgenomen in de voorstellen zijn erop gericht te voorkomen dat zij hierin slagen.

De leden van de VVD-fractie wilden graag meer inzicht verkrijgen in de mate waarin meldingen van ongebruikelijke transacties gebruikt worden. Het gaat dan voornamelijk om de repressieve doelstelling van de Wet MOT. In 2006 ontving de Financial Intelligence Unit Nederland (FIU-Nederland, het meldpunt), 172 865 meldingen van ongebruikelijke transacties. Daarvan werden 34 531 transacties na onderzoek verdacht verklaard en ter kennis gebracht van de opsporingsinstanties. Meldingen die na initieel onderzoek van het meldpunt niet tot verdachtverklaring leiden, worden voor een termijn van vijf jaren opgeslagen in het register

van het meldpunt. Het zou onterecht zijn om deze meldingen als overbodig te beschouwen. De ervaring leert dat er vaak later alsnog – bijvoorbeeld door een tweede melding – reden ontstaat om een transactie verdacht te verklaren. Dit kan ook geschieden als de betrokken persoon later onderwerp van een opsporingsonderzoek blijkt te zijn.

Ter verduidelijking dient te worden opgemerkt dat het «verdacht» verklaren van een ongebruikelijke transactie niet in alle gevallen meteen ook inhoudt, dat er op grond van de melding een verdenking van een strafbaar feit ontstaat tegen degene die de transactie heeft verricht (in de zin van artikel 27 van het Wetboek van Strafvordering). Dit geldt zeker waar het gaat om afdoende bewijs om tot vervolging wegens witwassen of een ander misdrijf over te gaan. Daartoe zal in voorkomende gevallen eerst opsporingsonderzoek nodig zijn.

Verdacht verklaarde transacties worden op meerdere wijzen gebruikt bij de opsporing en vervolging van misdrijven. Zo kunnen verdachte transacties bijdragen aan het bewijs van een misdrijf – het kan daarbij gaan om witwassen, financieren van terrorisme, maar in beginsel ook elk ander misdrijf. Vaak spelen verdachte transacties ook een rol als sturingsinformatie bij of startinformatie voor opsporingsonderzoeken. Dit valt onder andere waar te nemen indien wordt gelet op het aantal malen dat opsporingsinstanties gebruik maken van het Intranet verdachte transacties (IVT), waarlangs alle verdacht verklaarde meldingen kunnen worden geraadpleegd door opsporingsdiensten. De meest recente cijfers hieromtrent tonen aan dat in 2007 het IVT 76 942 maal werd bevroegd.

Een andere indicatie van de resultaten van de meldingsplicht wordt gegeven door het aantal informatieverzoeken dat vanuit opsporingsdiensten via de Landelijk officier van justitie het meldpunt bereikt. Opsporingsdiensten hebben de mogelijkheid om in het kader van een opsporingsonderzoek het register van het meldpunt te bevragen, waar het gaat om nog niet verdacht verklaarde meldingen. Deze zogenoemde LOvJ-verzoeken zijn de afgelopen jaren toegenomen van 715 in 2003, tot 1236 in 2007. Treft het meldpunt meldingen van transacties aan die overeenkomen met het subject dat de opsporingsdiensten aangeven in het LOvJ-verzoek dan wordt de transactie verdacht verklaard en ter beschikking gesteld aan de opsporingsdiensten. In 2006 betrof het 8923 transacties.

Meldingen van ongebruikelijke transacties en verdachte transacties worden door het meldpunt tevens verstrekt aan het Landelijk Bureau Bibob in het kader van de toetsing die overheden bij dit Bureau kunnen laten plaatsvinden – onder andere voor vergunningaanvragen – op grond van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob). De Wet Bibob vormt een belangrijk instrument bij de bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit. In 2007 werd in 224 gevallen om informatie verzocht door het Landelijk Bureau Bibob. Het meldpunt verstrekt voorts informatie aan de AIVD en neemt deel aan de zogenoemde CT-infobox.

De leden van de VVD-fractie vroegen nog specifiek of wordt bijgehouden of een zaak wordt overgedragen aan de Belastingdienst. Tussen het meldpunt en de Belastingdienst vindt informatie-uitwisseling plaats via de bij het meldpunt aanwezige liaison van de FIOD-ECD. Verder worden verdacht verklaarde transacties ter kennis gebracht van de FIOD-ECD, die deze onder andere kan gebruiken ten behoeve van de opsporing. In 2006 ging het om 2092 verdachte transacties. Ook is het mogelijk dat de officier van justitie, op grond van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens, besluit dat informatie uit een opsporingsonderzoek ter beschikking wordt gesteld aan de Belastingdienst. Over cijfers hieromtrent beschikken wij niet.

De stelling van de leden van de VVD-fractie dat onvoldoende duidelijk is wat de ondernomen vervolgstappen zijn geweest en met welke gevolgen, kunnen we op grond van de hierboven vermelde gegevens, slechts deels onderschrijven. Wel is op punten verbetering mogelijk, met name wat betreft het zicht op de uiteindelijke resultaten van onderzoek (mede) op basis van meldingen van ongebruikelijke transacties. In dit verband kan worden gewezen op de ingebruikneming van een nieuw ICT-systeem door FIU-Nederland, medio dit jaar, dat het beter mogelijk maakt om het vervolg dat aan meldingen wordt gegeven in kaart te brengen.

De leden van de SP-fractie vroegen specifiek naar gegevens inzake de berechting wegens het witwassen van geld en de financiering van terrorisme. Bij deze gegevens past de kanttekening dat ze niet in direct verband hoeven te staan met meldingen van ongebruikelijke transacties. Ook andere informatie kan immers leiden tot ontdekking en vervolging van witwashandelingen of tot ontdekking en vervolging van de financiering van terrorisme.

De cijfers inzake de opsporing en vervolging van witwassen zijn de afgelopen jaren fors gestegen. Het aantal jaarlijks bij het Openbaar Ministerie binnengekomen zaken is gegroeid van 226 in 2003 tot 835 in 2006. Van de in 2006 bij het Openbaar Ministerie ingeschreven zaken was op een peildatum in augustus 2007 bekend dat in 363 zaken door de rechter reeds vonnis was gewezen, met in 319 gevallen een veroordeling, 30 vrijspraken en 10 zaken op zitting gevoegd, als resultaat. 218 zaken wachtten nog op behandeling door de rechter.

De casuïstiek in de onderzoeken die tot dusver door de opsporingsdiensten en het Openbaar Ministerie zijn verricht naar terroristische misdrijven, heeft nog geen aanleiding gegeven voor het instellen van vervolging wegens het financieren van terrorisme.

De leden van de VVD-fractie haalden ook de opbrengsten aan van de ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel, de zogenaamde Plukze-wetgeving. De opbrengsten uit de executie van ontnemingsvonnissen bedroeg in 2007 ruim € 21 miljoen. Het betekent een verdubbeling van de opbrengsten ten opzichte van 2006. Er zijn geen gegevens beschikbaar om ontnemingsvonnissen – en de opbrengsten na executie van die vonnissen – te relateren aan meldingen van ongebruikelijke transacties.

De leden van de VVD-fractie stelden voorts nog een vraag over de wenselijkheid van het samenvoegen van gegevens inzake het afnemen van criminele winsten. Zij gaven terecht aan dat er, naast de ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel, ook andere instrumenten bestaan waarmee criminele winsten kunnen worden afgenomen. Dit geldt in het bijzonder voor oplegging van de bijkomende straf van verbeurdverklaring. Ook fiscale naheffingen en boetes kunnen het afnemen van criminele winsten tot gevolg hebben. In het eerder genoemde Programma financieel-economische criminaliteit wordt aangegeven dat het kabinet ernaar streeft zichtbaar te maken wat deze andere manieren om crimineel geld af te nemen, opleveren. Naar verwachting zal eind 2008 voor de eerste maal een gecombineerd overzicht kunnen worden verwezenlijkt.

Stapelning van regelgeving

De leden van de fractie van het CDA vroegen, naar aanleiding van een opmerking van de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB), of de regering kan garanderen dat het voor marktpartijen en toezichthouders duidelijk is welke (toezichts)regelgeving voor hen van toepassing is. Deze leden stelden tevens de vraag welke maatregelen zijn genomen om «stapelning» van regelgeving te voorkomen. Ook de leden van de VVD-fractie wilden

weten of er geen sprake was van overlap van regelgeving doordat het onderwerp Customer Due Diligence zowel in het onderhavige wetsvoorstel als in de Wft een rol speelt.

Het Ministerie van Financiën heeft ter voorbereiding op de voorstellen KPMG onderzoek laten verrichten naar de vraag op welke wijze de verplichtingen voortvloeiende uit de derde witwasrichtlijn zo goed mogelijk zouden aansluiten bij de bestaande bedrijfsvoering van de instellingen (Ontvangen signalen voor een efficiënte identificatie, KPMG, Den Haag, juni 2006). Voorts heeft er – in meerdere fasen – een uitgebreide consultatie plaatsgevonden van de instellingen en toezichthouders. Op grond hiervan kan worden aangenomen dat de maatregelen, zover als mogelijk, zijn toegesneden op de bedrijfsvoering van de instellingen en de praktijk van de toezichthouders en dat de instellingen en toezichthouders voldoende bekend zijn met de nieuwe regelgeving. Aanvullende uitwisseling van informatie kan plaatsvinden in de commissie inzake de meldingsplicht ongebruikelijke transacties, waarin de Ministeries van Financiën en van Justitie, de toezichthouders, opsporingsinstanties en vertegenwoordigers van de meldingsplichtige instellingen zitting hebben.

We benadrukken dat er geen stapeling van regelgeving is beoogd. De bepalingen met betrekking tot cliëntenonderzoek in onderhavig wetsvoorstel bevatten materiële normen om witwassen en terrorismefinanciering te voorkomen.

De bepalingen met betrekking tot cliëntenonderzoek in de Wft zijn gericht op het waarborgen van de integere uitoefening van het bedrijf van financiële ondernemingen. De Wft bevat derhalve regels met betrekking tot de inrichting van de integere bedrijfsvoering (procedurele eisen). Deze procedurele eisen hebben onder andere betrekking op beleid, procedures en maatregelen ter beheersing van integriteitrisico's. Om elke onduidelijkheid te voorkomen, wordt gezien of het Besluit prudentiële regels Wft en het Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft kunnen worden aangepast.

Level playing field/nationale koppen

Met de leden van de fractie van het CDA zijn wij van mening, dat een strikte implementatie van de derde witwasrichtlijn de beste garantie geeft om in Europees verband een level playing field te bewerkstelligen. De leden van de fractie van het CDA vroegen waarom desalniettemin gekozen is voor een zogenoemde «nationale kop» (een aanvulling op de maatregelen ter implementatie van de derde witwasrichtlijn), in de vorm van de verplichting tot het vermelden van de begunstigde bij het sluiten van transacties.

Voor de duidelijkheid merken wij op dat het niet gaat om een verplichting tot het vermelden van de begunstigde bij het verrichten van transacties, maar bij het melden van ongebruikelijke transacties. De richtlijn bepaalt dat vermoedens van witwassen of financieren van terrorisme dienen te worden gemeld. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt naar degene die de transactie laat uitvoeren of degene die de begunstigde is van de transactie. Op verzoek van het meldpunt en opsporingsinstanties is in de voorstellen verduidelijkt dat, bij voornoemde vermoedens, ook de begunstigde van een ongebruikelijke transactie bij de melding moet worden opgenomen.

Ook de gegevens inzake de begunstigde kunnen immers leiden tot het ontstaan van de verdenking dat een transactie verband houdt met witwassen of het financieren van terrorisme. De verplichting geldt «voor zover mogelijk», waarmee tot uitdrukking is gebracht dat het gaat om informatie die bekend is bij of kenbaar moet zijn voor de meldende instelling.

De vraag van de leden van de VVD-fractie of er «nationale koppen» zijn opgenomen bij de regeling van het verscherpt cliëntenonderzoek, kunnen wij ontkennend beantwoorden. De eisen die met betrekking tot dit verscherpte cliëntenonderzoek worden gesteld door de derde witwasrichtlijn en de uitvoeringsrichtlijn, zijn nauwgezet overgenomen.

Cliëntenonderzoek

Uiteindelijke belanghebbende

De leden van de CDA-fractie stelden de vraag hoe instellingen kunnen voldoen aan de vereisten omtrent het cliëntenonderzoek. In het bijzonder vroegen zij aandacht voor de mogelijkheden van instellingen om de uiteindelijk belanghebbende vast te stellen.

Het is gebleken dat het begrip «vaststellen van de identiteit» in het voorstel op verschillende wijzen kan worden opgevat. Op basis van de terminologie gehanteerd in de derde witwasrichtlijn, werd in het voorstel het «vaststellen van de identiteit» als synoniem gebruikt voor «identificeren». Het begrip «vaststellen van de identiteit» in de WID wordt echter tot dusver gehanteerd in een afwijkende betekenis. Het vaststellen van de identiteit omvat in de terminologie van de WID naast het identificeren ook het verifiëren van de verstrekte identiteitsgegevens. De afzonderlijke begrippen «identificeren» en «verifiëren», kent de WID niet.

Teneinde zo nauw mogelijk aan te sluiten bij de tekst van de derde richtlijn, zal in het vervolg van deze nota en bij de behandeling van de voorstellen, het onderscheid tussen identificeren en verifiëren als uitgangspunt worden genomen. Dit uitgangpunt is tevens neergelegd in een nota van wijziging voor beide voorstellen.

Identificeren ziet in de nieuwe begripsbepaling op het laten opgeven van de identiteit van de betrokkene door het vragen naar en het opnemen van de identiteitsgegevens. Het is mogelijk dat het identificeren van de betrokkene plaatsvindt aan de hand van een document (zoals bijvoorbeeld een paspoort) maar dit is niet noodzakelijk voor het identificeren van de betrokkene. Bij het verifiëren van de identiteit wordt namelijk vastgesteld dat de opgegeven identiteit overeenkomt met de werkelijke identiteit. Verificatie vindt plaats aan de hand van documenten, gegevens of inlichtingen uit betrouwbare en onafhankelijke bron. In de ministeriële regeling zullen documenten, gegevens of inlichtingen worden aangewezen op basis waarvan kan worden voldaan aan de verplichting tot verificatie van de identiteit.

Het verifiëren van de identiteit van de uiteindelijk belanghebbende is vormvrij omdat het per geval zal verschillen wat een instelling moet doen. Aan de verplichting om de identiteit van de uiteindelijk belanghebbende te verifiëren, zal een instelling bij cliënten, relaties, producten of transacties met een laag risico kunnen voldoen door de cliënt te vragen naar de identiteit van de uiteindelijk belanghebbende en de cliënt een verklaring te laten ondertekenen omtrent de juistheid van die identiteit. Andere instrumenten om de identiteit van de uiteindelijk belanghebbende te verifiëren, zijn bijvoorbeeld: onderzoek via Internet en het bevragen van een eigen filiaal in het land waar de betreffende rechtspersoon vandaan komt. Voor cliënten met een hoog risico tenslotte zou een instelling, naast de hiervoor beschreven mogelijkheden, de verificatie van de identiteit van de uiteindelijk belanghebbende kunnen uitbesteden aan een daartoe gespecialiseerd bureau.

Naast de vraag welke mogelijkheden instellingen hebben om de uiteindelijke belanghebbende te identificeren, vroegen de leden van de CDA-fractie zich tevens af wat deze mogelijkheden zijn bij het herkennen van politiek prominente personen. De CDA-fractie sprak haar zorg uit ten aanzien van de mogelijkheden om te voldoen aan deze verplichting, met name doordat ook familieleden worden aangemerkt als politiek prominente persoon.

Ook bij de vereisten met betrekking tot het herkennen van een politiek prominente persoon – verduidelijkt zij dat het in de voorstellen gaat om *buitenlandse* politieke prominente personen – staat de risicogeoriënteerde benadering centraal. Het voorstel bepaalt dat een instelling over risicogeoriënteerde procedures moet beschikken om te bepalen of een cliënt een politiek prominent persoon is. Deze benadering biedt instellingen de ruimte om de inspanningen met betrekking tot politiek prominente personen te richten op die producten die naar hun aard een hoger risico met zich meebrengen.

Daarnaast kunnen ook de verplichtingen die voortvloeien uit het aanmerken van een cliënt als politiek prominent persoon – het monitoren van transacties en het verrichten van onderzoek naar vermogen – op een risicogeoriënteerde wijze worden toegepast. In zijn algemeenheid kan geen antwoord worden gegeven op de vraag van de leden van de PvdA-fractie wat moeten worden verstaan onder de «redelijke inspanningen» die een instelling moet verrichten om een politiek prominent persoon te herkennen. Er is een aantal methoden dat kan worden gebruikt om de status van politiek prominent personen te achterhalen. Zo zijn er internationale lijsten beschikbaar van politiek prominente personen. Ook enig onderzoek op het internet, bijvoorbeeld naar het bestuur in het land van herkomst van de cliënt, kan uitkomst bieden. In veel gevallen zal echter de informatie die de cliënt verstrekt, in antwoord op de vragen die doorgaans worden gesteld voorafgaand aan het vestigen van een zakelijke relatie, reeds een indicatie geven. Er mag dan worden verwacht dat de instelling hier adequaat op reageert. Wat in een concreet geval een «redelijke inspanning» is, zal in het licht van de beschikbare middelen en het al dan niet evidente karakter van de status van de cliënt moeten worden beoordeeld. De omstandigheden van het geval zijn dus bepalend.

De aandacht voor politiek prominente personen vloeit voort uit het feit dat deze personen hun bevoegdheden zouden kunnen gebruiken om zich onrechtmatig te verrijken. Gedacht moet worden aan gevallen waarin politiek prominente personen zich schuldig maken aan passieve omkoping – het ontvangen van steekpenningen – of de verduistering van overheidsgelden. Niet zelden zijn de gevolgen voor het land waarin zij hun ambt vervullen aanzienlijk en gaat een land na het aftreden van de betrokken politiek prominent persoon gebukt onder grote schulden. Om deze reden richten internationale instrumenten ter bestrijding van corruptie, in het bijzonder het VN Verdrag tegen corruptie (Trb. 2004, 11), zich met nadruk op het voorkomen van (internationale) omkoping van ambtenaren en de bestrijding van de verduistering van overheidsgelden. Het tegengaan van het witwassen van de opbrengsten van deze misdrijven is in dit verband van groot belang. Maatregelen op dit vlak kunnen ervoor zorgen, dat deze gelden teruggeleid worden naar de staatskas van het getroffen land.

De uitbreiding van de reikwijdte van de bepalingen tot familieleden en zakenrelaties moet ervoor zorgen dat politiek prominente personen niet via anderen alsnog illegaal verkregen vermogen kunnen witwassen. Zoals

de leden van de fractie van het CDA stelden, zal het herkennen van naaste geassocieerden van politiek prominente personen in de praktijk niet altijd gemakkelijk zijn.

In de overwegingen bij de uitvoeringsrichtlijn komt dit tot uitdrukking, waar wordt gesteld dat dergelijke personen als politiek prominent persoon aangemerkt dienen te worden voorzover «de betrekking tussen de geassocieerde en deze natuurlijke persoon openbaar bekend is of de instelling of persoon redenen hebben om aan te nemen dat een dergelijke betrekking bestaat. Het veronderstelt dus niet een actief onderzoek van de kant van de onder de richtlijn vallende instellingen en personen» (overweging 4). Voor familieleden van politiek prominente personen ligt dit evenwel iets anders, omdat daar de herkenning op evidente gronden gemakkelijker kan zijn: denk bijvoorbeeld aan het overeenkomen van namen.

Het verdient tenslotte aanbeveling om te wijzen op overweging 2 bij de uitvoeringsrichtlijn. Hierin wordt opgemerkt dat het niet herkennen van een politiek prominent persoon niet automatisch hoeft te leiden tot handhavend optreden van de toezichthouder.

Gebruik burgerservicenummer en gegevens Gemeentelijke Basisadministratie

De leden van de VVD-fractie vroegen of de regering van mening is dat instellingen toegang moeten krijgen tot het burgerservicenummer (BSN) en de gegevens uit de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA), om te kunnen voldoen aan de verplichtingen in het wetsvoorstel omtrent de identificatie en het cliëntenonderzoek. Thans is het Ministerie van Financiën in gesprek met belanghebbenden over een mogelijk wetsvoorstel over toegang voor financiële ondernemingen tot deze systemen. Voor de toegang tot het BSN en de GBA is toestemming noodzakelijk van het agentschap Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten en van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Vereenvoudigd cliëntenonderzoek

De leden van de VVD-fractie vroegen zich af waarom het vereenvoudigd cliëntenonderzoek niet van toepassing is op bijvoorbeeld pensioenfondsen, 100% dochtermaatschappijen van kredietinstellingen en trustkantoren. De uitvoeringsrichtlijn van de Europese Commissie geeft criteria op basis waarvan entiteiten als cliënten met een laag risico op witwassen of financieren van terrorisme kunnen worden aangemerkt. Deze voorwaarden hebben betrekking op de transparantie van de cliënt en het feit of deze vergunningplichtig is en onder toezicht staat. Verder moet het gaan om instellingen die niet onder de reikwijdte van artikel 2 van de derde witwasrichtlijn vallen maar op basis van nationale verplichtingen onder de toepassing van de witwaswetgeving zijn gebracht.

Trustkantoren en pensioenfondsen voldoen niet aan dit laatste criterium en kunnen op basis hiervan als cliënt niet onder het vereenvoudigde cliëntenonderzoek vallen. Trustkantoren en pensioenfondsen zijn echter wel entiteiten die onder toezicht van DNB staan en, hoewel formeel niet vergunningplichtig, wel onder een vergelijkbaar systeem vallen (registratie).

Op basis hiervan vinden wij het gerechtvaardigd dat instellingen bij de toepassing van hun risicogeoriënteerde benadering trustkantoren en pensioenfondsen als een laag risico bestempelen.

De 100% dochtermaatschappijen van kredietinstellingen kunnen op basis van de hierboven aangehaalde criteria evenmin onder het vereenvoudigde cliëntenonderzoek geplaatst worden.

Indien deze dochters financiële diensten aanbieden, zullen zij veelal zelfstandig onder dit voorstel vallen. In die gevallen is het vereenvoudigde cliëntenonderzoek van toepassing.

Risicogeoriënteerde benadering/toezicht

Toezicht

Het verheugt ons dat de leden van de CDA-fractie het belang van de risicogeoriënteerde benadering onderschrijven. Deze fractie wilde weten hoe de toezichthouders met deze benadering om zullen gaan. Ook de SP-fractie en de VVD-fractie hebben vragen gesteld over de invulling van het risicogeoriënteerde toezicht. Voorop gesteld moet worden dat de risicogeoriënteerde benadering ook voor de toezichthouders een nieuwe werkwijze inhoudt. Waar deze voorheen meer «rule based» kon controleren of een instelling aan de vereisten van de WID voldeed, zal het toezicht onder dit voorstel zich meer moeten richten op de vraag of een instelling zodanig georganiseerd is dat zij aan de doelstelling van de wet kan voldoen. De toezichthouder zal hierbij per instelling moeten bepalen of de risico-inschattingen van die betreffende instelling gerechtvaardigd zijn én of er gehandeld wordt op basis van de daarvoor ingerichte procedures.

De risicogeoriënteerde benadering geldt ook voor het toezicht in die zin dat de middelen worden ingezet daar waar de risico's het grootst zijn. Als gevolg van de in het coalitieakkoord opgenomen taakstelling, zijn de kosten van het toezicht op de financiële markten geplafonneerd. De plafondbedragen kunnen herzien worden ingeval het totaal aan toezicht-taken na 2007 een wijziging ondergaat. Het is de verwachting dat de toezichthouder de werkzaamheden die voortkomen uit de in het wetsvoorstel opgenomen taak kan inpassen in de huidige formatie. Bijgevolg behoeft het plafondbedrag geen wijziging te ondergaan.

Naast de vraag omtrent de invulling van het risicogeoriënteerd toezicht, vroeg de CDA-fractie waarom er niet voor is gekozen om het WID-toezicht uit te laten voeren door één toezichthouder. Ook de leden van de VVD-fractie stelden deze vraag. Het toezicht uit hoofde van dit wetsvoorstel kan niet als prudentieel of als gedragstoezicht bestempeld worden. In de Wft (Kamerstukken II 2004/05, 29 708, nr. 10, p. 131) is bepaald dat het integriteitstoezicht op financiële instellingen de verantwoordelijkheid is van de vergunningverlenende toezichthouder, dat wil zeggen DNB als het gaat om clearinginstellingen, kredietinstellingen en verzekeraars, en de AFM als het gaat om beheerders, beleggingsinstellingen, beleggingsondernemingen, bewaarders en financiële dienstverleners. Er is voor deze systematiek gekozen om overlap in het integriteitstoezicht te voorkomen. Voor zover een toezichthouder al (financieel) toezicht uitoefent op een bepaalde sector, is ook het toezicht uit hoofde van de WID en de Wet MOT aan die toezichthouder opgedragen.

Waar dat niet het geval is, zoals bij de handelaren in zaken van grote waarde en de onafhankelijke beroepsbeoefenaars, ligt het toezicht in handen van respectievelijk de Belastingdienst Hollands Midden Unit/MOT en het Bureau Financieel Toezicht. Deze beide toezichthouders hebben in een andere hoedanigheid reeds veel contact met en kennis van de sectoren waarop toezicht wordt uitgeoefend. Deze systematiek voorkomt bovendien dat instellingen met meerdere toezichthouders te maken krijgen.

Voor wat betreft de handhaving van de verplichtingen neergelegd in het voorstel, waarnaar de leden van de VVD-fractie vroegen, merken wij op

dat de nadruk van onderhavig voorstel ligt op preventie. Dit laat onverlet dat de toezichthouders wel middelen ten dienste moeten staan om bij stelselmatige overtreding van wettelijke voorschriften te kunnen optreden. Hiertoe zijn de WID en de Wet MOT in 2006 (Stb. 187) aangepast door het introduceren van de bevoegdheid tot het opleggen van een boete of een last onder dwangsom. Ook kan de toezichthouder een aanwijzing geven om de kennis en de administratieve organisatie en interne controle bij een meldende instelling te waarborgen. De aanwijzing kan ook gericht zijn op de opleiding en training van werknemers. Dit systeem is overgenomen in het voorstel in de artikelen 24 tot en met 32.

Internationale samenwerking

De bestrijding en voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme geniet internationaal veel aandacht. De CDA-fractie vroeg dan ook naar de activiteiten van Nederland op dit vlak. Nederland speelt een zeer actieve rol binnen de Financial Action Task Force on Money Laundering (FATF), het orgaan dat leidend is in de vorming van internationaal beleid op het gebied van de bestrijding en voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme. Eén van de werkgroepen van de FATF is de zogenoemde «Working Group on typologies». In deze werkgroep verrichten de leden gezamenlijk onderzoek naar actuele werkwijzen op het gebied van witwassen en financieren van terrorisme. De private sector wordt ook betrokken bij dit proces; de uitkomsten kunnen instellingen immers helpen bij het detecteren van ongebruikelijke transacties. Nederland is gedeeld voorzitter van deze werkgroep.

Concrete voorbeelden van samenwerking zijn de Egmont groep waarbinnen 106 aangesloten Financial Intelligence Units (meldpunten) samenwerken op het terrein van informatie-uitwisseling en training van medewerkers. De (financiële) toezichthouders werken in Europees verband samen in het Committee of European Banking Supervisors (CEBS), dat onder andere zorgt voor richtsnoeren met betrekking tot de risicogeorieënteerde benadering en geharmoniseerde toepassing van de derde witwasrichtlijn. In Europees verband kunnen verder nog de volgende samenwerkingsverbanden genoemd worden: Committee of European Insurance and Occupational Pension Supervisors (CEIOPS), Committee of European Securities Regulators (CESR). In internationaal verband werken toezichthouders onder meer samen in het Basel Committee on Banking Supervision (BCBS), International Association of Insurance Supervisors (IAIS), International Organisation of Pension Supervisors (IOPS) en de International Organisation of Securities Commissions (IOSCO).

Kleinere ondernemingen

De invoering van de risicogeorieënteerde benadering is nieuw voor kleinere ondernemingen. De leden van de VVD-fractie en van de CDA-fractie vroegen in het bijzonder aandacht voor de effecten van het voorstel voor deze instellingen. Onderstaand wordt beschreven hoe deze ondernemingen ondersteund worden bij de inwerkingtreding van dit voorstel. De FATF heeft in samenwerking met de private sector een document opgesteld waarin enkele richtsnoeren zijn opgenomen die zowel instellingen als toezichthouders kunnen ondersteunen bij het werken met de risicogeorieënteerde benadering in de praktijk. Voor de financiële sector is dit document reeds afgerond en gepubliceerd, voor de andere instellingen wordt er momenteel nog gewerkt aan de richtsnoeren. De verwachting is dat deze in de zomer van 2008 gepubliceerd worden. Verder wijzen wij erop dat beide ministeries, gezamenlijk met de toezichthouders, voorlichting zullen gaan geven rond de invoering van de wet. Indien er vragen komen, zal gezamenlijk bekeken worden hoe er per

sector het beste invulling gegeven kan worden aan de risicogeorieënteerde benadering.

Tenslotte wijzen wij op de Commissie inzake de meldingsplicht ongebruikelijke transacties. Hier vindt periodiek overleg plaats tussen vertegenwoordigers van de ministeries, toezichhouders en de private sector en het is daarmee een geschikt forum voor het uitwisselen van ervaringen met betrekking tot de risicogeorieënteerde benadering.

Uiteindelijk belanghebbende

De leden van de VVD-fractie wilden graag weten wat de toegevoegde waarde is van het opnemen van de uiteindelijk belanghebbende in de wet. De reden hiervoor is gelegen in het feit dat het op deze wijze voor criminelen en terroristen moeilijker wordt om via rechtspersonen anoniem aan het financiële en economische verkeer deel te nemen. Het is algemeen bekend dat criminelen rechtspersonen gebruiken als een middel om de criminele herkomst van wit te wassen gelden te verbergen.

Verwezen kan worden naar het rapport van de FATF uit 2006, «Misuse of corporate vehicles» en voorts onder andere naar het onderzoek door de Erasmus Universiteit Rotterdam verricht in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het Ministerie van Justitie, «Misbruik van buitenlandse rechtspersonen; een verkennend onderzoek naar de aard, omvang en ernst van misbruik van buitenlandse rechtspersonen in Nederland», EUR, Rotterdam 2007.

De verplichting om de uiteindelijk belanghebbende te identificeren en de identiteit te verifiëren, zal de instelling meer inzicht bieden bij de beoordeling of een transactie als ongebruikelijk dient te worden aangemerkt en gemeld dient te worden aan het meldpunt. Voor opsporingsdiensten kan het bekend zijn van de identiteit van de uiteindelijk belanghebbende een eventueel strafrechtelijk onderzoek naar witwassen bespoedigen.

Gevolgen voor de Wet MOT

De leden van de VVD stelden de vraag waarom er geen mogelijkheid in de wet is opgenomen om anoniem te kunnen melden. Het doen van een anonieme melding is uit praktisch oogpunt niet wenselijk. Het is immers in bepaalde gevallen nodig dat er na een melding aanvullende gegevens door een instelling verstrekt worden; het meldpunt zou de instellingen hier niet om kunnen verzoeken indien de melders niet bekend zijn. Voorts zouden anonieme meldingen niet kunnen worden gebruikt als bewijs van witwassen of het financieren van terrorisme, hetgeen juist mogelijk in complexe strafzaken de doorslag zou kunnen geven.

Er bestaan waarborgen om te voorkomen dat een melding naar een bepaalde medewerker van een instelling te herleiden is. Daar de verplichting tot het melden van ongebruikelijke transacties rust op de instelling en niet op de werknemer, kunnen in een meldingsbericht persoonsnamen van werknemers achterwege worden gelaten. Voor zover in de meldingsberichten wel namen van personen voorkomen, ligt het in de rede dat het meldpunt bij de analyse en eventuele verdachtverklaring van de transactie verwijzingen hiernaar achterwege zal laten. In het uitzonderlijke geval dat naar aanleiding van een melding of het afleggen van een verklaring daartoe een bedreigende situatie zou ontstaan voor de melder, kan toepassing plaatsvinden van de procedure voor het verhoor van bedreigde anonieme getuigen en kunnen tevens maatregelen in het kader van getuigenbescherming aan de orde komen.

Administratieve lasten/nalevingskosten

Zowel de leden van de CDA-fractie, de PvdA-fractie als de VVD-fractie, wilden nadere uitleg ten aanzien van de administratieve lasten en nalevingskosten die zijn verbonden aan het wetsvoorstel. De CDA-fractie vroeg zich af waarom de regels op het gebied van het verifiëren van de identiteit van de uiteindelijk belanghebbende een verzwarende van de administratieve lasten met zich mee brengt.

Het verifiëren van de identiteit van de uiteindelijk belanghebbende is een kostbare exercitie indien de dienstverlener deze identiteit op basis van onafhankelijke bronnen moet verifiëren. De administratieve lasten van deze verplichting worden beperkt door dienstverleners op risico-gebaseerde wijze om te laten gaan met deze verificatie. Voor de berekening van de administratieve lasten is ervan uitgegaan dat de dienstverlener zich in 80 procent van de gevallen kan baseren op informatie die door de cliënt wordt verstrekt. Onderstaand volgt de berekening van de administratieve lasten voor het verifiëren van de identiteit van de uiteindelijk belanghebbende ter beantwoording van de vraag van de leden van de CDA-fractie omtrent de opbouw van de in de memorie van toelichting genoemde € 6 825 000.

Berekening van de administratieve lasten voor de uiteindelijk belanghebbende

Jaarlijks aantal identificaties van rechtspersonen door dienstverleners:	350 000	
Situaties waarbij dienstverlener de identiteit van de uiteindelijk belanghebbende moet verifiëren:	70 000	
in 63 000 gevallen kost dit één uur à € 75 per uur		= € 4 725 000
in 7 000 complexe gevallen kost dit vier uur à € 75 per uur		= € 2 100 000
totale kosten		€ 6 825 000

De belangrijkste baten van deze verplichting liggen in de opsporing. Door een dienstverlener vooraf vast te laten leggen wie de zeggenschap heeft over een rechtspersoon, kan er effectiever worden opgetreden indien de rechtspersoon later betrokken blijkt te zijn bij verdachte transacties. De verplichting om de uiteindelijk belanghebbende te identificeren is geen «nationale kop» aangezien deze verplichting rechtstreeks uit de richtlijn voortvloeit. Naar aanleiding van de motie-Van Dijk (Kamerstukken II 2006/07, 30 656, nr. 25) is onderzocht of de uiteindelijk belanghebbende in het Handelsregister vastgelegd zou kunnen worden. De conclusie hiervan was dat het opzetten van een dergelijk systeem niet in balans zou zijn met de doelen die nagestreefd worden. De informatie uit het Handelsregister zou niet uitgebreider zijn dan de informatie die dienstverleners zouden krijgen door rechtstreekse bevraging aan hun cliënt. In de hogere risico-gevallen zou de instelling hierdoor toch aanvullend onderzoek moeten verrichten. Daarnaast zouden de kosten, die ten laste van de dienstverleners zouden komen, aanzienlijk zijn.

In antwoord op de vraag van de PvdA-fractie of er berekeningen zijn gemaakt van andere verplichtingen die voortvloeien uit het voorstel, kunnen wij aangeven dat bij de berekeningen van de administratieve lasten is geschat dat de identificatie van een natuurlijk persoon 10 minuten (5 minuten voor verificatie en 5 minuten voor het vastleggen) en de identificatie van een rechtspersoon 30 minuten (15 minuten voor verificatie en 15 minuten voor het vastleggen) vergt. Een grote instelling zou daarmee jaarlijks circa 14 000 uur kwijt zijn aan het controleren van identificatiegegevens van nieuwe cliënten. Er is geen inschatting gemaakt van de tijd gemoeid met het opstellen van een risicoanalyse. Dit is in

grote mate situatieafhankelijk en volgt voorts uit het beleid van de dienstverlener. Ook de tijd die gemoeid is met het herkennen van een politiek prominente persoon is in sterke mate afhankelijk van de interne procedure van een dienstverlener. Grote dienstverleners kunnen er voor kiezen om van gespecialiseerde leveranciers elektronische lijsten met politiek prominente personen af te nemen, die in de cliëntsystemen ingebed worden. Hierbij ontstaan er mogelijke treffers, die nagetrokken moeten worden. Kleine dienstverleners zullen bijvoorbeeld bij cliënten met een hoger risicoprofiel een bronnenonderzoek instellen; hiermee kan een tijdsbeslag van enkele uren gemoeid zijn.

Voor het monitoren van cliënten is door de NVB een inschatting gemaakt, dat een review 15 minuten vergt bij particuliere cliënten, 5 uur bij MKB en private banking cliënten en 15 uur bij ondernemingen. Het belangrijkste deel van deze werkzaamheden vloeit echter voort uit de eigen bedrijfsvoering (bedrijfseconomische motieven en risicomangement).

In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel wordt onderscheid gemaakt tussen administratieve lasten en nalevingskosten. De leden van de PvdA-fractie wilden graag weten wat het verschil is tussen deze begrippen. Administratieve lasten zijn kosten die gemaakt worden om te voldoen aan informatieverplichtingen. De verplichting om ongebruikelijke transacties te melden is een duidelijk voorbeeld, maar het kan ook om een latente informatieverplichting gaan. Het identificeren van cliënten is een voorbeeld van een latente informatieverplichting. De dienstverleners verzamelen en bewaren informatie over hun cliënten, doch zullen alleen in bijzondere omstandigheden (ongebruikelijk transacties) informatie over hun cliënten verstrekken.

Nalevingskosten is een breder kostenbegrip en heeft betrekking op alle kosten die gemaakt moeten worden om aan wet- en regelgeving te voldoen. Het verscherpte cliëntenonderzoek is een voorbeeld van nalevingskosten die niet als administratieve lasten aangemerkt worden. De dienstverleners moeten cliënten in een hoge risicocategorie monitoren om te kunnen beoordelen of de cliëntrelatie een aanvaardbaar risico is. Het betreft hier geen verplichting om informatie te verzamelen of te verstrekken.

De regering streeft er naar om zowel de administratieve lasten als de nalevingskosten te beperken. Met name de risicogerichte benadering van het voorliggende wetsvoorstel draagt ertoe bij dat deze kosten beperkt kunnen worden. Binnen de marges van de derde witwasrichtlijn heeft de regering de mogelijkheden benut om de administratieve lasten en nalevingskosten te beperken. De mogelijkheden hiervoor zijn in het eerdergenoemde onderzoek dat het Ministerie van Financiën in het voorjaar van 2006 door KPMG heeft laten uitvoeren, uitgebreid in kaart gebracht. Voorts is naar aanleiding van de motie-Van Dijk onderzocht of de uiteindelijk belanghebbende in het Handelsregister vastgelegd zou kunnen worden. Zoals hierboven beschreven is de regering tot de conclusie gekomen dat het opzetten van een dergelijk systeem niet proportioneel is. Vorenstaande geeft antwoord op de vraag van de VVD-fractie of de regering ook andere mogelijkheden heeft overwogen om de administratieve lasten en nalevingskosten te beperken.

Vrijstellingsregeling

Bejaarden en minderjarigen

Wij zijn van mening dat minderjarigen en bejaarden in het licht van de doelstelling van de voorstellen over het algemeen een laag risico met zich meebrengen. Echter, de vermindering van de administratieve lasten door specifieke groepen uit te zonderen, weegt niet op tegen de nadelen.

Over de positie van bejaarden die om bijzondere redenen (bijvoorbeeld geestelijke of lichamelijke beperkingen, een ernstige ziekte of permanent verblijf in het buitenland) niet in staat zijn om naar het kantoor van de instelling te komen of die niet meer over de vereiste identiteitspapieren beschikken, zijn vorig jaar in overleg met de sector en DNB afspraken gemaakt. Deze komen er op neer dat dergelijke cliënten een volmacht geven aan een derde (de gevolmachtigde) voor de identificatie. De gevolmachtigde (bijvoorbeeld een familielid) dient zich met de volmacht en zijn eigen geldige identificatiedocument te voegen bij de instelling voor de identificatie van zowel volmachtgever als volmachtenemer.

Voornoemde benadering lijkt ons minder wenselijk ten aanzien van de groep jongeren en minderjarigen. Dit heeft als eerste een praktische achtergrond. Daar waar dienstverlening door bijvoorbeeld notarissen doorgaans incidenteel van aard is, verlenen financiële instellingen structurele diensten. Op een gegeven moment in de relatie met een instelling zullen cliënten alsnog geïdentificeerd moeten worden indien de voorgestelde lijn wordt overgenomen. Aan dit overgangsmoment zouden instellingen apart aandacht dienen te schenken; deze kosten zouden de initiële vermindering van lasten overschrijden.

Tenslotte wijzen wij erop dat deze groep ook niet helemaal risicovrij is. Eind 2006 zijn er jongeren aangehouden die hun bankpasjes aan criminelen ter beschikking stelden zodat er via die rekeningen frauduleuze handelingen konden plaatsvinden en geld kon worden witgewassen. Deze fraude had een zodanige omvang dat de politie hier een aparte voorlichtingscampagne («Laat je niet vastpinnen») voor heeft opgestart.

Vrijstelling advocatuur

De leden van de VVD-fractie vroegen zich af waarom een vrijstelling ontbreekt voor de advocatuur ter zake van juridisch advies. In artikel 1, tweede lid, van het voorstel is met betrekking tot dit onderwerp geregeld dat de verplichtingen uit het voorstel niet gelden voor belastingadviseurs, advocaten en notarissen «voor zover deze voor een cliënt werkzaamheden verrichten betreffende de bepaling van diens rechtspositie, diens vertegenwoordiging en verdediging in rechte, het geven van advies voor, tijdens en na een rechtsgeding of het geven van advies over het instellen of vermijden van een rechtsgeding». Bij het uitvoeren van de genoemde werkzaamheden vallen belastingadviseurs, advocaten en notarissen niet onder de verplichtingen van het voorstel. Deze beroepsgroepen vallen alleen onder het voorstel voorzover zij specifieke werkzaamheden, zoals het assisteren bij de aan- of verkoop van onroerend goed of het oprichten van vennootschappen, verrichten. Dit is in lijn met de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de EG.

Volgens het Hof houden deze laatstgenoemde activiteiten «naar hun aard geen verband met een rechtsgeding en vallen zij dus buiten de werkingssfeer van het recht op een eerlijk proces» (Arrest van het Hof van Justitie (Grote Kamer) van 26 juni 2007 in de zaak C-305/05) (verzoek om prejudiciële beslissing ingediend door het Arbitragehof – België). De benadering van het voorstel met betrekking tot de juridische beroepsgroepen sluit aan bij deze uitspraak van het Hof van Justitie.

Dienstverlening met laag risico

De regering deelt de mening van de leden van de VVD-fractie dat de identificatie- en meldingsverplichtingen niet van toepassing dienen te zijn ten aanzien van activiteiten die zich niet lenen voor het witwassen van gelden. Dit uitgangspunt is in het voorstel verwerkt door enkele soorten cliënten (waaronder beursgenoteerde ondernemingen) en producten (zoals pensioenproducten) onder het versoepelde cliëntenonderzoek te

plaatsen. In aanvulling daarop biedt de risicogeoriënteerde benadering de mogelijkheid om de inspanningen ten aanzien van de «gewone» cliënten (d.w.z. cliënten die niet onder het versoepelde cliëntenonderzoek vallen) aan te passen aan het risico. Op basis hiervan hoeven instellingen dus ook geen (complexe) handelingen te verrichten ten aanzien van activiteiten die zich niet lenen voor witwassen.

Wijze van identificeren

De leden van het CDA merken op dat de Algemene wet inzake rijksbelastingen (AWR) vereist dat banken één van de documenten uit de Wet op de identificatieplicht gebruiken om een klant te identificeren. Tevens vereist de AWR dat er kopieën van die documenten moeten worden opgenomen in de administratie. Onderhavig voorstel maakt, zo merken deze leden op, een einde aan het beperkte regime uit de Wet identificatie bij dienstverlening (WID), waarin is voorgeschreven dat de identiteit van de cliënt moet worden vastgesteld aan de hand van precies voorgeschreven documenten. Het onderhavige voorstel bepaalt dat die identiteit wordt geverifieerd aan de hand van documenten, gegevens of inlichtingen uit betrouwbare en onafhankelijke bron. Daarnaast worden in de ministeriële regeling de documenten aangewezen aan de hand waarvan de verificatie van de identiteit kan geschieden. Deze leden vragen of de AWR niet moet worden aangepast.

Een en ander vormt aanleiding te bezien in hoeverre de fiscale regeling voor identificatie bij de instellingen in de financiële sector kan worden afgestemd op de regeling die daarvoor geldt op basis van het wetsvoorstel. Wij zijn van mening dat het thans inderdaad het juiste moment is deze afstemming te optimaliseren. Bij nota van wijziging wordt daarom voorgesteld de desbetreffende bepalingen van de Algemene wet inzake rijksbelastingen aan te passen: voortaan geldt voor financiële instellingen in beginsel ook fiscaal het systeem van identificatie en verificatie zoals opgenomen in het wetsvoorstel. In verband met de aanpassing van die bepalingen in de AWR dienen ook enkele hiermee samenhangende bepalingen in een aantal andere wetten te worden aangepast.

Het specifieke fiscale voorschrift voor het vragen, verstrekken en vermelden van het sociaal-fiscaalnummer/burgerservicenummer in het kader van de renseignering door financiële instellingen aan de Belastingdienst blijft wel gehandhaafd.

Vermoeden van witwassen/melding

De indicatoren aan de hand waarvan wordt beoordeeld of een transactie aangemerkt dient te worden als een ongebruikelijke transactie worden, net zoals onder de WID, vastgesteld bij algemene maatregel van bestuur. Voor alle instellingen geldt de zogenoemde «subjectieve indicator».

Op basis van deze indicator dienen instellingen verplicht een melding te doen indien zij aanleiding hebben om te veronderstellen dat een transactie verband kan houden met witwassen of financiering van terrorisme. Deze indicator zal worden gehandhaafd. In de toelichting bij voornoemde algemene maatregel van bestuur zal worden aangegeven dat het in de rede ligt dat transacties die in verband met witwassen aan politie of Openbaar Ministerie worden gemeld, ook aan het meldpunt moeten worden gemeld. De vragen van de VVD-fractie omtrent het melden, zijn hiermee beantwoord.

Coulanceperiode

De leden van de CDA-fractie wilden weten wat de regering bedoelde met de passage in de memorie van toelichting over het hanteren van een overgangstermijn. Deze passage beoogt tot uitdrukking te brengen dat

een overgangstermijn die feitelijk neerkomt op een uitgestelde inwerking-treding niet wenselijk is. De richtlijn zou dan materieel immers niet geïmplementeerd zijn. In de toelichting is verder aangegeven dat indien er knelpunten ontstaan bij de aanpassing van de bedrijfsvoering, er naar passende oplossingen gezocht zal worden. In overleg met de sector en toezichthouders kan bijvoorbeeld een vergelijkbare regeling als die gold bij de implementatie van de MiFID afgesproken worden. Deze komt erop neer dat de AFM gedurende vijf maanden na implementatie van de richtlijn coulerance zal betrachten bij de handhaving van de uit MiFID-implementatiewet voortvloeiende regels. Voorwaarden hierbij zijn (i) dat instellingen er alles aan zullen doen om na die maanden aan de verplichtingen uit de MiFID-implementatiewet te voldoen en (ii) dat de huidige regelgeving blijft gelden gedurende deze vijf maanden.

Overig

Terugkoppeling

De PvdA-fractie vroeg om een reactie naar aanleiding van verhalen uit de praktijk dat met de terugkoppeling van de resultaten van meldingen niet goed wordt omgegaan. Hierover kan worden opgemerkt dat de meldende instellingen belang hechten aan terugkoppeling door het meldpunt. Een mededeling over het vervolg dat aan een melding is gegeven en de witwasmethode die mogelijk in het spel was, kan een educatieve functie hebben voor de melders. Voor de terugkoppeling bestaat op dit moment geen vaste tijdslijn. Het Ministerie van Justitie en het Ministerie van Financiën zijn op dit moment in samenspraak met het Openbaar Ministerie, FIU-Nederland en meldingsplichtige instellingen bezig met de nadere invulling van de terugkoppeling over het gebruik van gemelde transacties. Voor het goed functioneren van de meldingsplicht is een adequate voorlichting door FIU-Nederland van de meldende instellingen over trends en ontwikkelingen op het gebied van witwassen, minstens van even groot belang als terugkoppeling met betrekking tot individuele zaken. Het meldpunt zal het komende jaar de resultaten van de analyse van gemelde transacties vaker gebruiken om melders attent te maken op nieuwe witwasmethoden en de waakzaamheid daaromtrent te vergroten. Ten slotte wordt nog opgemerkt dat ook in Europees verband gesproken wordt over de invulling van de feedback. Zo heeft de Europese Commissie het voornemen om onderzoek te doen naar de feedback die wordt gegeven (i) door handhavingsautoriteiten aan meldpunten en (ii) door meldpunten aan meldingsplichtige instellingen. Dit onderzoek zou onder andere moeten resulteren in aanbevelingen op EU-niveau om de effectiviteit van bestaande feedback procedures te verbeteren.

Uitgestelde verificatie en artikel 5

De PvdA-fractie vroeg hoe het verbod om een zakelijke relatie aan te gaan indien er geen cliëntenonderzoek is verricht (artikel 5 van de voorgestelde Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme) zich verhoudt tot de mogelijkheid van uitgestelde verificatie zoals opgenomen in artikel 4, tweede lid van dat voorstel. Op basis van artikel 4, tweede lid, is het toegestaan om, in die gevallen waar er een laag risico op witwassen of financieren van terrorisme is, de identiteit van de cliënt en indien van toepassing de uiteindelijk belanghebbende, te verifiëren tijdens het aangaan van de zakelijk relatie in plaats van voordat de relatie wordt aangegaan. Met deze uitzondering wordt tegemoet gekomen aan de praktijk van (vooral) de vrije beroepsbeoefenaren die vaak via telefoon of e-mail het verzoek tot het verrichten van bepaalde (advies)werkzaamheden binnenkrijgen en dan meteen met de werkzaamheden starten waarna de identiteit van de cliënt in een latere fase geverifieerd wordt

(bijvoorbeeld wanneer deze op het kantoor van de dienstverlener verschijnt).

Artikel 5 bevat het verbod om een zakelijke relatie met een cliënt aan te gaan indien er helemaal geen cliëntenonderzoek heeft plaatsgevonden of indien het cliëntenonderzoek niet tot het gewenste resultaat heeft geleid. Dit artikel doet niet af aan de mogelijkheid die artikel 4, tweede lid, biedt aangezien op basis van dat artikel er nog steeds cliëntenonderzoek dient plaats te vinden, zij het op een later tijdstip.

Verbreken van relatie met cliënten

De leden van de PvdA-fractie hebben vragen gesteld omtrent het verbreken van de relatie door de instelling met de cliënt. Indien een instelling niet achter de identiteit van een cliënt of van de uiteindelijk belanghebbende kan komen, dienen de relaties met die cliënt inderdaad verbroken te worden. Problemen met betrekking tot de uitvoering of de uitkomsten van het cliëntenonderzoek (identificatie en verificatie van de gegevens van de cliënt en uiteindelijk belanghebbende, vaststellen van de aard en het doel van de relatie), dienen op grond van het voorstel tot het verbreken van de relatie te leiden. In de praktijk zullen instellingen zelf soms ook redenen hebben om afscheid van een bepaalde cliënt te nemen. Hierbij zijn de omstandigheden van het geval echter doorslaggevend en daar kan hier, in zijn algemeenheid, derhalve niet op worden ingegaan.

Brieven Nederlandse Orde van Advocaten en Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

Voorts vroegen de leden van de VVD-fractie een reactie op een aantal door hen genoemde punten uit brieven van de NOvA en de KNB. Hoewel wij niet over deze brieven beschikken, zullen we desalniettemin zo goed als mogelijk ingaan op de vragen zoals deze – puntsgewijs – in het verslag zijn opgenomen.

- Het systeem van melding van ongebruikelijke transacties berust op het vaststellen door een instelling van het ongebruikelijke karakter van een bepaalde transactie. Dit kan ook reeds een gegeven zijn doordat een objectieve indicator van toepassing is. De transactie wordt gemeld aan het meldpunt dat op grond van de aanwezige expertise en bestandsvergelijking, de transactie analyseert. Indien er op grond van de uitvoerige analyse van het meldpunt geen reden is om een samenhang met witwassen of een ander misdrijf te veronderstellen, wordt de ongebruikelijke transactie niet als verdacht aangemerkt. Om reden van de bescherming van de privacy, zorgt de Wet politiegegevens voor geheimhouding van dergelijke bonafide transacties. De transactie blijft wel gedurende vijf jaren in het register van het meldpunt, daar op een later moment mogelijk toch reden ontstaat om de transactie als verdacht aan te merken.
- De vraag waarom bruikbare informatie – aangenomen wordt dat hiermee wordt bedoeld: informatie met betrekking tot verdachte transacties – niet altijd door middel van een proces-verbaal aan opsporingsdiensten wordt verstrekt, kan als volgt worden beantwoord. Verdacht verklaarde transacties kunnen in een strafproces worden gebruikt als bewijsmiddel. Het opnemen van de informatie in een proces-verbaal is daarvoor niet nodig.
- Advocaten en notarissen houden verplicht een zogenoemde derdenrekening aan om gelden die zij tijdelijk beheren voor cliënten, gescheiden te houden van hun eigen vermogen (vgl. artikel 25 Wet op het notarisambt). Het beroepsgeheim van advocaten en notarissen

strekt zich mede uit tot deze derdenrekening. Op grond van de geheimhoudingsplicht komt daarmee de advocaat of notaris een verschoningsrecht toe indien hem gevraagd wordt informatie te verstrekken met betrekking tot betalingen die via de derdenrekening geschieden. In de praktijk neemt vooral de derdenrekening van de notaris een belangrijke positie in, in het betalingsverkeer. Dit is het gevolg van de verplichte tussenkomst van de notaris bij de aan- en verkoop van onroerende goederen. Ter zekerheid van betaling en levering lopen de gelden die met deze transacties zijn gemoeid via de derdenrekening van de notaris. Informatie over betalingen die samenhangen met onroerendgoedtransacties is zo evenwel niet toegankelijk voor opsporingsinstanties en voor de Belastingdienst.

Gelet op de malafide praktijken die rond de aan- en verkoop en het gebruik van onroerende goederen kunnen spelen, zoals het witwassen van misdaadgeld, oplichtingspraktijken, hypotheekfraude en faillissementsfraude, is het aangewezen de geheimhoudingsplicht van de notaris te beperken, zodat deze in staat wordt gesteld informatie te verstrekken over de derdenrekening. Hiertoe heeft de Staatssecretaris van Justitie op dit moment een wetsvoorstel in voorbereiding.

De Belastingdienst kan als cliënt van een instelling worden beschouwd als Nederlandse overheidsinstantie in de zin van artikel 6, eerste lid, onderdeel f, van het voorstel en valt daarmee onder het vereenvoudigde cliëntenonderzoek.

Tipping off en verschoningsrecht

De leden van de VVD-fractie vroegen of de regering het eens is met de Nederlandse Orde van Advocaten dat het zogenoemde tipping off verbod – het verbod de cliënt in te lichten omtrent een gedane melding – zich niet verdraagt met het verschoningsrecht van de advocaat en daarom niet op de advocatuur van toepassing zou mogen zijn. De Orde is van mening dat de terugkoppeling door het meldpunt over de melding met zich mee zou moeten brengen dat het tipping off verbod wordt opgeheven. De advocaat zou vanaf het ontvangen van een afloopbericht zelf zijn cliënt op de hoogte moeten kunnen stellen. Dit standpunt van de Orde verdraagt zich niet met het tipping off verbod in de derde witwasrichtlijn. Artikel 28 van de derde witwasrichtlijn bepaalt dat de meldende instelling geen mededeling doet aan de betrokken cliënt. De terugkoppeling die het meldpunt verzorgt richting de instellingen ziet enkel op de voorlichting van de melder met betrekking tot de effectiviteit van de door hem gedane melding. Op dit punt geldt evenzeer het verbod mededeling te doen aan de cliënt.

Verhouding onderhavig voorstel en de Wet op het notarisambt

De vraag van de VVD-fractie naar de verhouding tussen de Wet op het notarisambt en de voorgestelde wet, kan als volgt worden beantwoord. In het voorstel is bepaald dat een instelling de zakelijke relatie met de cliënt moet beëindigen indien het cliëntenonderzoek niet heeft geleid tot het ingevolge de wet vereiste resultaat. Deze bepaling kan, volgens de KNB, strijdigheid opleveren met de ministerieplicht van artikel 21 van de Wet op het notarisambt in geval de notaris de identiteit van de uiteindelijk belanghebbende niet kent. Onzes inziens dient de notaris in dergelijke gevallen de van hem verlangde handeling niet uit te voeren. Het verifiëren van de identiteit van de uiteindelijk belanghebbende vindt door de notaris plaats op basis van de risicogeorieënteerde benadering. Bij een laag risico is de inspanning ten aanzien van deze verificatie beperkt; bij een hoog risico wordt er meer verwacht ten aanzien van de verificatie. Indien de notaris er überhaupt niet in slaagt om de identiteit van de uiteindelijk

belanghebbende te verifiëren, bestaan er ons inziens goede redenen voor de notaris om zijn diensten te weigeren.

Immers bepaalt artikel 21, tweede lid, van de Wet op het notarisambt dat de notaris verplicht zijn dienst te weigeren indien naar zijn redelijke overtuiging de werkzaamheid die van hem wordt verlangd, leidt tot strijd met het recht of de openbare orde, indien zijn medewerking wordt verlangd bij handelingen die kennelijk een ongeoorloofd doel of gevolg hebben of indien hij andere gegronde redenen voor weigering heeft.

Gevolgen voor de praktijk

Ten slotte vroegen de leden van de VVD nog om een nadere toelichting omtrent de bevoegdheden die opsporingsinstanties ten dienste staan in de fase na het opsporingsonderzoek en in de fase van executie van een vonnis om financieel onderzoek te verrichten. Zij vroegen welke verbeterpunten hier denkbaar zijn.

De Minister van Justitie heeft een wetsvoorstel in voorbereiding ter uitvoering van de in het Coalitieakkoord aangekondigde versterking van het wettelijke instrumentarium ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel. Een verruiming van bevoegdheden om onder meer in de fase van executie onderzoek te doen naar vermogensbestanddelen van de veroordeelde en hierop alsnog beslag te leggen, zal deel uitmaken van dit wetsvoorstel. Voor een effectieve executie van de ontnemingsvonnissen is het immers van belang dat een accuraat beeld bestaat van het vermogen van de veroordeelde.

De minister van Financiën,
W. J. Bos

De minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin